

Vitsaukset

”Näin faraon sydän pysyi kovana eikä hän päästänyt israelilaisia, niin kuin Herra oli Mooseksen suulla sanonutkin.” (2. Moos. 9:35.)

Avaintekstit:

2. Moos. 7:8–10:29;
4. Moos. 33:4;
Room. 1:24–32;
Ps. 104:27–28;
Jes. 28:2, 17;
Jes. 44:9–10, 12–17.

Eräs maanviljelijä yritti saada aasinsa liikkeelle, mutta eläin ei suostunut liikumaan. Niinpä maanviljelijä otti paksun oksan ja löi sillä aasia. Sitten hän puhui aasille, joka alkoikin liikkua.

Kun joku kysyi maanviljelijältä, miksi hänen toimintansa tuotti tulosta, hän vastasi: ”Ensin on saatava sen huomio.”

Jätetään tässä kohden sivuun mahdolliset kysymykset eläimiin kohdistuvasta julmuudesta, mutta otetaan kuitenkin huomioon eräs asia heprealaisten Egyptistä lähdöstä. Mooses on saanut marssijärjestyksensä ja menee faraon luo Jumalan kuuluisien sanojen kanssa, *šalah et-amī*, mikä tarkoittaa: ”Päästä minun kansani!”

Farao ei kuitenkaan halua päästää Jumalan kansaa. Raamattu ei kerro yksiselitteisesti, miksi farao oli niin vastahakoinen, vaikka egyptiläiset pelkäsivät heprealaisten muodostavan heille sotilaallisen uhkan (ks. 2. Moos. 1:10). Todennäköisesti, kuten orjuuden kohdalla usein, kyse oli puhtaasti taloudellisista syistä. He olivat halpaa työvoimaa, ja siksi farao ei halunnut menettää niitä taloudellisia etuja, joita nämä orjat hänelle antoivat. Näin ollen hän tarvitsi jonkin verran suostuttelua, jotta hänen huomionsa saatiin ja hän muuttaisi mielensä.

JUMALA VASTAAN JUMALAT

Lue 2. Moos. 7:8-15. Mitä opetuksia tämä ensimmäinen yhteenotto heprealaisten Jumalan ja Egyptin jumalten välillä sisältää?

Tulevat taistelut käytäisiin elävän Jumalan ja egyptiläisten "jumalien" välillä. Tilannetta pahensi se, että farao piti itseään yhtenä näistä jumalista. Herra ei taistellut egyptiläisiä tai edes Egyptiä vastaan *sinänsä*, vaan heidän jumaluuksiaan vastaan (egyptiläiset kunnioittivat yli 1 500 jumalaa ja jumalataarta). Raamattu on yksiselitteinen: "Minä, Herra, annan tuomioni kohdata kaikkia Egyptin jumalia." (2. Moos. 12:12.) Myöhemmin tätä korostetaan jälleen kerran kerrottaessa Israelin lähdöstä Egyptistä, kun Herra oli "antanut tuomionsa kohdata egyptiläisten jumalia" (4. Moos. 33:4).

Esimerkkinä tästä heidän jumalilleen langetetusta tuomiosta oli ihme, jossa sauva muuttui käärmeeksi (2. Moos. 7:9-12). Egyptissä kobra esitti Wadjet-jumalataarta ja edusti Ala-Egyptin ylivaltaa. Kobra esiintyi faraon kruunussa. Se oli merkki hänen vallastaan, jumaluudestaan, kuninkaallisuudestaan ja jumalallisesta auktoriteetistaan, koska tämä jumalatar sylkäisi myrkyä vihollistensa päälle. Egyptiläiset uskoivat myös, että pyhä käärme opastaisi faraon tuonpuoleiseen elämään.

Kun Aaronin sauva muuttui käärmeeksi ja söi kaikki muut käärmeet kuninkaan edessä, elävän Jumalan ylivoima egyptiläiseen magiaan ja noituuteen nähden tuli ilmi. Faraon vallan tunnusta ei ainoastaan voitettu, vaan Aaron ja Mooses pitelivät sitä käsissään (2. Moos. 7:12, 15, VKR). Alkuvaiheen yhteenotto osoitti Jumalan voiman ja herruuden yli Egyptin. Mooseksella Jumalan edustajana oli suurempi valta ja voima kuin faraolla itsellään, joka oli "jumala".

Merkittävää on myös se, että muinaiset egyptiläiset pitivät käärmejumala Nekhebkauta ('hän, joka valjastaa hengen') pyhänä, ihailtuna ja palvottuna. Heidän mytologiansa mukaan tällä käärmejumalalla oli suuri voima, koska hän nie-li seitsemän kobraa. Näin Jumala viestitti egyptiläisille, että hänellä, ei käärmejumalalla, on suvereeni valta ja auktoriteetti. Tällaisen voimallisen yhteenoton jälkeen he pystyivät ymmärtämään tämän viestin suoraan ja selvästi.

Miten voimme antaa Herran hallita kaikkia "jumalia", jotka pyrkivät ylivaltaan elämässämme?

KUKA KOVETTI FARAON SYDÄMEN?

Lue 2. Moos. 7:3, 13-14, 22. Miten ymmärrämme nämä tekstit?

Faraon sydämen kovettaminen johtuu Toisen Mooseksen kirjan mukaan yhdeksän kertaa Jumalasta (2. Moos. 4:21; 2. Moos. 7:3; 2. Moos. 9:12; 2. Moos. 10:1, 20, 27; 2. Moos. 11:10; 2. Moos. 14:4, 8; ks. myös Room. 9:17, 18). Vielä yhdeksän kertaa faraon sanotaan kovettaneen oman sydämensä (2. Moos. 7:13-14, 22; 2. Moos. 8:11, 15, 28 (jakeet 15, 19, 32, VKR); 2. Moos. 9:7, 34-35).

Kuka kovetti kuninkaan sydämen – Jumala vai farao itse?

Kertomuksessa kymmenestä vitsauksesta ennen Egyptistä lähtöä jokaisessa viidessä ensimmäisessä vitsauksessa farao oli yksin syypää sydämensä kovuuteen. Hän siis käynnisti oman sydämensä kovettumisen. Kuudennesta vitsauksesta alkaen raamatuntekstissä kuitenkin todetaan, että Jumala oli se, joka kovetti faraon sydämen (2. Moos. 9:12). Kaikki tämä tarkoittaa sitä, että *Jumala lujitti tai syvensi faraon omaa valintaa, hänen tahdonalaista toimintaansa, kuten Jumala oli sanonut Moosekselle tekevänsä (2. Moos. 4:21).*

Toisin sanoen Jumala lähetti vitsaukset auttaakseen faraota tekemään parannuksen sekä vapauttaakseen hänet mielensä pimeydestä ja erehdyksestä. Jumala ei luonut uutta pahuutta faraon sydämeen, vaan hän yksinkertaisesti jätti faraon omien pahansuopien mielihalujensa valtaan. Hän jätti hänet ilman Jumalan hillitsevää armoa ja siten hylkäsi hänet tämän oman pahuutensa armoille (ks. Room. 1:24-32).

Faraolla oli vapaa tahto – hän saattoi valita olla Jumalan puolella tai häntä vastaan – ja hän päätti valita olla vastaan.

Se, mitä opimme tästä, on ilmeistä. Meille on annettu kyky valita oikean ja väärän, hyvän ja pahan, kuuliaisuuden ja tottelemattomuuden välillä. Luciferista taivaassa Aadamiin ja Eevaan Eedenissä, faraoon Egyptissä ja meihin nykyisin – missä ikinä olemmekin, valitsemme joko elämän tai kuoleman (5. Moos. 30:19).

Mieti tätä vertauskuvaa: auringonpaiste pommittaa voita ja savea. Voi sulaa, mutta savi kovettuu. Auringon lämpö on sama molemmissa tapauksissa, mutta lämmön vaikutus riippuu materiaalista. Faraon tapauksessa voidaan sanoa, että lopputulema riippui hänen sydämensä asenteista Jumalaa ja hänen kansaansa kohtaan.

KOLME ENSIM- MÄISTÄ VITSAUSTA

Egyptin kymmentä vitsausta ei kohdennettu egyptiläisiin vaan heidän jumaliinsa. Jokainen vitsaus kohdistui ainakin yhteen niistä.

Lue 2. Moos. 7:14-8:15. Mitä näissä vitsauksissa tapahtui?

Jumala kertoi Moosekselle, että keskustelu faraon kanssa olisi vaikeaa ja lähes mahdotonta (2. Moos. 7:14). Jumala halusi kuitenkin ilmaista itsensä faraolle ja egyptiläisille. Niinpä hän päätti kommunikoida heidän kanssaan tavalla, jota he voisivat ymmärtää. Myös heprealaiset hyötyisivät tästä kohtaamisesta, koska he oppisivat enemmän Jumalastaan.

Ensimmäinen vitsaus kohdistui Niilin jumala Hapia vastaan (2. Moos. 7:17-25). Elämä Egyptissä oli täysin riippuvainen Niilin vedestä. Missä oli vettä, siellä oli elämää. Vesi oli elämän lähde, joten he keksivät jumalansa Hapin ja palvoivat häntä elämän antajana.

Tietenkin vain elävä Jumala on elämän lähde, kaiken, myös veden ja ruoan, Luoja (1. Moos. 1:1-2, 20-22; Ps. 104:27-28; Ps. 136:25; Joh. 11:25; Joh. 14:6). Veden muuttuminen vereksi symboloi elämän muuttumista kuolemaksi. Hapi ei kyyntynyt tarjoamaan ja suojelemaan elämää. Tämä on mahdollista vain Herran voiman kautta.

Sitten Jumala antaa faraolle toisen mahdollisuuden. Tällä kertaa sammakkojumalatar Heket kohdataan suoraan (2. Moos. 7:26-8:1-11 tai 2. Moos. 8:1-15, VKR). Elämän sijasta Niili tuottaa sammakoita, joita egyptiläiset pelkäävät, inhoavat ja kammoksuvat. He haluavat päästä niistä eroon. Tarkka ajankohta, jolloin tämä vitsaus otettiin pois, osoitti, että Jumalan voima oli myös tämän vitsauksen takana.

Kolmannen vitsauksen kuvaus on lyhin (2. Moos. 8:12-15 [8:16-19, VKR]). Hyönteistyyppi (hepr. *kinnim*) ei ole selvä (sääskiä [VKR], hyttysiä, punkkeja, täitä?). Se oli suunnattu Geb-jumalaa, egyptiläistä maan jumalaa, vastaan. Maan tomusta (kaikuja Raamatun luomiskertomuksesta) Jumala nostatti syöpäläisiä, jotka levisivät koko maahan. Koska loitsijat eivät kyyenneet toistamaan tätä ihmettä (vain Jumala voi luoda elämää), he julistivat: ”Yksin Jumalan sormi voi tehdä tämän” (2. Moos. 8:15 [8:19, VKR]). Farao ei kuitenkaan vielä suostunut taipumaan.

PAARMAT, KARJA- RUTTO JA PAISEET

Lue 2. Moos. 8:16-9:12 (8:20-9:12, VKR). Mitä tämä kertomus opettaa siitä, että vaikka Jumalan voima ja kirkkaus olisivat kuinka ilmeisiä, ihmisellä on silti vapaus hylätä hänet?

Kobraan liitetty Wadjet oli myös kärpäsiin liittyvien Ala-Niilin soiden ja rämeiden jumalatar. Nousevan auringon, luomisen ja uudelleensyntymisen Khepri-jumalalla oli skarabeekuoraisen pää. Herra kukisti nämä "jumalat". Tässä kertomuksessa (2. Moos. 8:16-20 [2. Moos. 8:20-24, VKR]) egyptiläiset kärsivät, mutta heprealaiset suojeltiin. Itse asiassa heprealaisiin ei kohdistunut enää vitsauksia. Jälleen kerran kaikki tämä oli Jumalan yritystä saada farao ymmärtämään, että "minä, Herra, toimin tässä maassa" (2. Moos. 8:18).

Niinpä farao alkoi tinkiä. Epäilemättä paine kasvoi. Hän oli halukas siihen, että Israel palvoisi Jumalaansa ja uhraisi hänelle, mutta vain Egyptin maassa (2. Moos. 8:21 [jaa 25, VKR]). Hänen ehtojaan ei voitu täyttää, koska joitakin eläimiä pidettiin Egyptissä pyhinä, ja niiden uhraaminen olisi aiheuttanut väkivaltaa heprealaisia vastaan. Tämä ei myöskään ollut Jumalan suunnitelma Israelia varten.

Sillä välin seuraava vitsaus (2. Moos. 9:1-7) kohdistuu karjaan. Hathor, egyptiläinen rakkauden ja suojelun jumalatar, kuvattiin usein siten, että sillä on lehmän pää. Myös härkäjumala Apis oli hyvin suosittu ja arvostettu muinaisessa Egyptissä. Näin ollen tässä viidennessä vitsauksessa muut pääjumaluudet kukistettiin, kun egyptiläisten karja kuoli.

Kuudennessa vitsauksessa (2. Moos. 9:8-12) julistetaan lääketieteen, taikuuden ja viisauden jumalattaren Isiksen täydellinen tappio. Näemme myös sodan ja epidemioiden jumalatar Sekhmetin ja lääketieteen ja parantamisen jumala Imhotepin tappion. Ne eivät kykene suojelemaan palvojiaan. Ironista kyllä, nyt jopa loitsijat ja noidat kärsivät niin paljon, etteivät he voi esiintyä hovissa, mikä osoittaa, että he ovat avuttomia taivaan ja maan Luojaa vastaan.

Ensimmäistä kertaa kertomuksessa kymmenestä vitsauksesta sanotaan, että "Herra kovetti faraon sydämen" (2. Moos. 9:12). Vaikka tämä ilmaus saattaakin olla hämmentävä, kun se ymmärretään koko asiayhteydessään se paljastaa jälleen, että Herra antaa meidän niittää seuraukset siitä, että jatkuvasti hylkäämme hänet.

RAKEET, HEI- NÄSIRKAT JA PIMEYS

Lue 2. Moos. 9:13-10:29. Kuinka hyvin nämä vitsaukset saivat faraon muuttamaan mielensä?

Nut oli egyptiläinen taivaan jumalatar. Hänet kuvattiin kontrolloimassa sitä, mitä taivaan alla ja maan päällä tapahtui. Osiris oli sadon ja hedelmällisyyden jumala. Raamatussa raekuuro liittyy usein Jumalan tuomioon (Jes. 28:2, 17; Hes. 13:11-13). Tämän vitsauksen aikana niitä suojellaan, jotka kätkevät omaisuutensa turvalliseen suojaan (2. Moos. 9:20-21). Jokainen on nyt koetuksella: uskovatko he vai eivätkö usko Jumalan sanaa ja toimivatko sen mukaisesti?

Jumala ilmoittaa, että hänen tarkoituksensa antaa faraon elää on se, että koko maailma oppisi tuntemaan Jumalan (2. Moos. 9:16). Egyptin kuningas tunnustaa nyt tehneensä syntiä, mutta myöhemmin hän muuttaa mielensä.

Egyptiläinen myrskyn, sodan ja epäjärjestyksen jumala oli nimeltään Seth. Sitä pidettiin yhdessä Isiksen kanssa maatalouden jumalana. Shu oli ilmakehän jumala. Serapiksessä henkilöityi jumalallinen majesteettisuus, hedelmällisyys, parantaminen ja kuolemanjälkeinen elämä. Yksikään egyptiläisistä jumalista ei voinut pysäyttää Jumalan tuomioita (2. Moos. 10:4-20. vrt Jes. 44:9-10, 12-17).

Faraon palvelijat kehottivat tätä päästämään Israelin menemään, mutta hän kieltäytyi jälleen. Hän tarjosi kompromissia, jonka Mooses oikeutetusti hylkäsi, koska naiset ja lapset ovat elintärkeä sekä erottamaton osa jumalanpalvelusta ja uskonyhteisöä.

Ra oli Egyptin pääjumala, auringon jumala, ja Thoth kuun jumala, mutta kumpikaan ei voinut tuottaa valoa. Faraon yritti jälleen neuvotella, turhaan. Kolmen päivän pimeys iski Egyptiin, mutta israelilaisten asuinalueella oli valoa. Ero ei voinut olla silmiinpistävämpi.

Faraon oli päättänyt taistella eikä antanut periksi. Vaikka emme tiedä hänen syvempiä motiivejaan, jossain vaiheessa kyse saattoi olla puhtaasti ylpeydestä. Todisteet olivat voimallisia ja tapahtumat ilmeisiä, ja jopa hänen omat palvelijansa vetosivat häneen (2. Moos. 10:7). Pienen epäroinnin jälkeen faraon kieltäytyi edelleen antautumasta Jumalan tahtoon ja päästämästä heprealaisia menemään.

Mikä dramaattinen esimerkki sanoista: ”Pöyhkeys vie perikatoon, ylpeys käy lankeemuksen edellä.” (Sananl. 16:18.)

KERTAUS

Lisäaineistoa: Lue Ellen G. White, *Alfa ja omega*, osa 1, s. 247–256 tai *Patriarkat ja profeetat*, s. 244–252.

”Hän [Herra] salli kansan joutua kärsimään egyptiläisten julmaa sortoa, jotta he saisivat oikean käsityksen epäjumalain palvonnan alentavasta vaikutuksesta. Faraon kohteluksaan Herra ilmaisi vihaavansa epäjumalain palvontaa ja päättäneensä rangaista julmuutta ja sortoa. – – kuninkaan sydän ei paatunut minkään yliluonnollisen voiman vaikutuksesta. Jumala antoi faraolle hämmästyttäviä todisteita jumalallisesta voimastaan, mutta itsevaltiasta kieltäytyi itsepintaisesti ottamasta niitä huomioon. Ja joka kerta, kun hän suhtautui kielteisesti äärettömän Voiman ilmauksiin, hänen kapinallinen mielialansa vain jyrkkeni. Ensimmäisen ihmeen hylkäämisen kapinallinen siemenkylvö tuotti satoaan.” (1AO 250–251.)

”Egyptiläiset palvoivat aurinkoa ja kuuta, mutta tässä salaperäisessä pimeydessä kansa ja heidän jumalansa saivat samalla tavoin tuntea sen voiman vaikutusta, joka oli ottanut hoitaakseen orjien asian. Niin pelottava kuin tämä rangaistustuomio olikin, se osoittaa Jumalan olevan sääliväinen ja haluton tuhoamaan. Hän antoi ihmisille nytkin aikaa mietiskelyyn ja parannuksen tekoon ennen viimeisen ja kauheimman vitsauksen langettamista.” (1AO 255–256.)

Keskustelunaiheita:

1. Pohdi tarkemmin, miksi farao antoi sydämensä kovettua niin, että vaikka ilmeinen ja oikea valinta – päästää kansa menemään – oli hänen edessään, hän silti kieltäytyi. Kuinka joku voi ajautua sellaiseen itsepetokseen? Millaisia varoituksia meidän tulisi ottaa tästä itsellemme siitä, miten voimme todella kovettua synnissä niin, että teemme täysin katastrofaalisia päätöksiä, vaikka oikea päätös ja tie olisivat olleet koko ajan edessämme? Mitkä muut Raamatun hahmot ovat tehneet samanlaisen virheen? Ajattele esimerkiksi Juudasta.

2. Eräässä vaiheessa keskellä tuhoa, jonka farao oli aiheuttanut omalle maalleen ja kansalleen, hän julisti: ”Nyt minä tunnustan tehneeni väärin. Herra on oikeassa, ja minä ja kansani olemme väärässä.” (2. Moos. 9:27.) Vaikka tämä oli tuolloin hieno synnintunnustus, mistä tiedämme, ettei se ollut aito?